

Popovics György

A DEBRECENI EGYETEMISTÁK SZÓHASZNÁLATÁBAN MEGFIGYELHETŐ JELLEGZETES KIFEJEZÉSEK

Bevezetés

Dolgozatomban szeretném összefoglalni résztvevői megfigyelésem eredményeit, melyet debreceni egyetemisták körében végeztem 2010 májusában. A kitűzött cél az volt, hogy megfigyelőként beépülve gyűjtssem össze azokat a jellegzetes kifejezéseket, melyeket gyakran használnak a hallgatók, valamint amelyekről feltételezhető, hogy az egyetemisták saját alkotása. A megfigyelés színtere a házibulik világa, valamint egy nyári fesztivál volt. Azért választottam a hallgatói kikapcsolódás e terepeit, mert úgy gondoltam, hogy jó színtere lehet a kommunikációnak (a házibulikban nem olyan hangos a zene, így nem zavarja a beszélgetést), valamint kellőképpen oldott formában történnek az interakciók.

A „házibulizás” széles körben elterjedt jelenség az egyetemisták körében, így nem volt nehéz megfelelő társaságot és helyszínt találni az általam választott módszer alkalmazására. Két társaság életébe nyertem betekintést, s nem volt nehéz dolgom, hiszen a mintába kerülő hallgatók közül néhány embert már korábbról ismertem, sőt, általuk vehettem részt a bulikon. Hasonló megfigyelést már korábban is végeztem, viszont akkor a csoportképző tényezők szemszögéből figyeltem az este történéseit.

Résztvevő megfigyelésem másik helyszíne a 2010-es debreceni Campus Fesztivál volt. Úgy gondoltam, hogy ez a terep igazán alkalmas lehet számomra érdekes és értékes kifejezéseket gyűjteni, hiszen egy, a fiatalok által rendkívül kedvelt eseményről van szó. Mivel nagy tömegről beszélünk, túlnyomó többséggel fiatalokkal, jó esélyt láttam rá, hogy hallok majd az ifjúsági szlenghez tartozó kifejezéseket. Annak természetesen tudatában voltam, hogy az egyetemisták körében is rendkívül népszerű az esemény, ezek reményében vágtam neki a fesztiválnak. Természetesen az alanyok nem tudták, hogy én tudományos célú munkát végzek, azt gondolták, hogy teljesen önként, kizárólag a szórakozás céljából vagyok jelen – ami csak részben volt igaz.

Szerkezetét tekintve dolgozatomat két nagy részre szeretném bontani. Az elsőben a szleng fogalmát, a szlenggel kapcsolatos elméleteket, a szociológiában uralkodó téziseket szeretném áttekinteni, hogy a későbbiekben egyértelmű legyen, valójában mire fókuszáltam a két este alatt. Ebben a részben szeretném összefoglalni az ide vonatkozó irodalmak fontosabb elmé-

leteit, viszont azt már most előrebozsátom, hogy nem céloim – idő és hely szúke miatt – teljes egészében lefedni a témát, illetve az összes nézetet vagy véleményit ismertetni. Elsősorban a fogalom meghatározásával, a szleng kialakulásával, eltérő terepeken való használatával szeretnék foglalkozni. Ezen kívül arra szeretnék fókuszálni, hogy a szleng használata mennyiben szociológiai probléma. Vagyis nem elsősorban nyelvi szempontból vizsgálom a jelenséget. A kultúra és a szleng kapcsolatáról is írok néhány sort, mert úgy gondolom, hogy az értelmezés szempontjából elengedhetetlen tisztázni, hogy milyen kapcsolatban áll egymással a két dolog. A dolgozat második részében szeretném összefoglalni azokat az eredményeket, amelyeket a megfigyelések során gyűjtöttem. A két este és a fesztivál során elhangzott jellegzetes kifejezéseket valamilyen rendszerbe foglalva szeretném bemutatni. Egyrészt témák szerint, vagyis a megfigyelés során előjövő, különböző témák kapcsán, az itt elhangzó viták alatt használt kifejezéseket gyűjtöm csoportokba. Másrészt vitatható, hogy mi számít szlengnek, vagyis maradnak majd nyitott kérdések, melyek szintén egy különálló csoportot fognak alkotni.

Olykor, utólag is, nehéz volt eldönteni, hogy melyek azok a kifejezések, amelyeket kizárólag az egyetemisták használnak. Remélhetőleg az összefoglalóm végére egy letisztult képet kapunk az általam vizsgált csoport szóhasználatában megfigyelhető szlengről, amely hozzájárulhat a valóság és a körülöttünk lezajló folyamatok értelmezéséhez.

A szleng fogalma

A szleng fogalmának meghatározása nem is annyira egyszerű, mint azt elsőre gondolnánk. Sokkal inkább szociológiai, mint nyelvészeti fogalom, megértéséhez a modern társadalom és kultúra elméletén belül kell gondolkodnunk. Irving Lewis Allen definíciója szerint: *„Egyrészt a szleng a társadalom csoportjai és szubkulturái által használt, sajátos, korlátozott körben élő beszédmód; másrészt a szleng jóval tágabb körben használt, rendkívül fesztelen, nem konvencionális szókincs.”* (Allen 1999: 261)

Az idézett meghatározásból kiderül, hogy a szleng nem korlátozódik feltétlenül egy behatárolt csoport nyelvhasználatára, gyakran általánossá válik, és a társadalom egy jelentősebb része használja az eredetileg szlenghez sorolt kifejezéseket. Egy másik megközelítés szerint: *„A csoportjellegű szövegekre (...) az jellemző, hogy bennük számos elem feltűnően árulkodik a beszélő társadalmi hovatartozásról.”* (Szilágyi 1980: 43)

Ilyennek számítottak a zsargon szövegek, melyeknek ma már kisebb a jelentőségük, ugyanakkor fennmaradt néhány jellegzetes elemük, így indokolt a zsargonnal való foglalkozás is. A zsargon egy sajátos beszédmód volt, amelyet a felsőbb osztályokba tartozók használtak. Elsődleges funkciója az volt, hogy a használók elkülönültek a többiektől, vagyis a „nagy átlagtól”. Kizárólagossága azonban az idő múlásával gyengült, hiszen a jólneveltséghez egyre inkább hozzátartozott a választékos kifejezésmód. A zsargonok használatát a középosztálybeliek is egyre inkább kitűzött célként értelmezték. A nyelvi eszköztárba tartoztak az idegen kifejezések, melyeket előszeretettel használtak a szalonokban, ezzel is jelezve a beszédmód egyediségét és az elkülönülést. A zsargon került a vulgáris kifejezéseket, gyakran finomkodó, kényeskedő leírások tarkították a beszédmódot. Ekkoriban még egyértelműen az előkelő családok sajátja volt a zsargon és a kizárólagosságot volt hivatott reprezentálni (Szilágyi 1980).

Manapság a zsargon alatt sokkal inkább egy szakterület sajátos kifejezéseit értjük. Azonban a szakzsargon gyakran rosszálló kifejezés. Sokan felületes tudásuk leplezésére használják a zsargonokat. A cél viszont itt is mindenképpen a bámulatba ejtés, a felsőbbrendűség érzet

keltése, ami szintén a kizárólagosságot hangsúlyozza, csakúgy, mint a szó klasszikus jelentése esetében (Szilágyi 1980).

A zsargon ellentétpárjaként a tolvajnyelvet, vagy más néven argót nevezhetjük meg. A betörők, zsebmetszők, alvilági életet élők viszont azért használják ezt a nyelvet, hogy ne értsék meg őket. A titokzatosság a fő vezérlő elv. Szókincsét tekintve különleges, ám mégsem olyan gazdag, mint a zsargoné. Az igénytelen nyelvhasználat, a durva, vaskos kifejezések a legfőbb jellemvonásai (Szilágyi 1980).

A legelterjedtebb csoportnyelv azonban nem a zsargon vagy az argó, hanem a szleng. Meghatározása, elnevezése nem egyértelmű. Vannak, akik az argóhoz sorolják, vannak, akik a jassz nyelv jelzővel illetik, ám ez utóbbi is lényegében az argóhoz tartozást jelenti, hiszen a jassz jelentése „a (nagy)városi alvilághoz tartozó fiatalember”. Voltak próbálkozások a „vagánynyelv” vagy „srácnyelv” kifejezés bevezetésére, azonban az angol „slang” maradt meg a köztudatban. Viszont a szlenget nem sorolhatjuk az argóhoz, hiszen használói nem egytől egyig bűnözők. Ezért a szóban forgó beszédmódra a legkézenfekvőbb kifejezés a szleng (Szilágyi 1980).

Szilágyi N. Sándor meghatározása szerint a szleng a köznyelv azon része, melyet elsősorban a városi ifjúság használ. *„A közönséges köznyelvi szövegektől a szleng elsősorban szókincsében tér el. A szleng csoportjellegű, használata azonban nem annyira az elkülönülés szándékából ered, mint inkább az együvértartozás nyelvi-nyelvhasználatbeli kifejezéseknek igényéből”* (Szilágyi 1980:45). Például egy új társaságba való bekerülés esetén döntő lehet, hogy az adott fiatal mennyire ismeri és tudja-e alkalmazni a csoportban használatos szlenget, mert ezen múlhat, hogy mennyire könnyen integrálódik a közösségbe. A szleng kifejezések alapos ismerete és helyes használata esetén az egyént könnyebben befogadják és hamarabb a csoport tagjává válik. Ellenkező esetben ez a folyamat hosszabb és nehézségekbe ütközhet, mivel a befogadó csoport idegenként kezeli a szlenget nem beszélőt.

Szlenghöz sorolható kifejezéseket mindenki ismer, ilyenek a srác, csaj, haver, lelécel és még sorolhatnánk. A szlengen belül csoportokat különböztetünk meg, az egyik ilyen a diáknyelv, amely az iskolások szlengjét jelenti. Erre a típusra jellemző, hogy az iskolával kapcsolatos kifejezéseket alakítja át, így lesz az osztályfőnökből „oszt” vagy az igazgatóból „ig” (Szilágyi 1980).

Ahogy láthattuk, a szleng komplex fogalom. Sokszor nem könnyű meghatározni a fogalmat, viszont ennél is nagyobb problémát jelent a használók táborának meghatározása. Az mindenesetre leszögezhető, hogy gyakran a társadalom nagy része által használt kifejezések összességéről van szó. Ezen kívül a pejoratív, rosszálló jelzőt is elfelejthetjük, hiszen nem arról van szó, hogy pusztán a tolvajoknak lenne saját nyelvzetük. A szleng egy szélesebb kategóriában értelmezhető és értelmezendő fogalom.

A szleng kialakulása, eredete

A szleng, mint jelenség a középkorra vezethető vissza. Amikor a vásárok alkalmával sokféle nép találkozott, nem volt közös, mindenki által érthető nyelv, viszont nem is volt szükség feltétlenül egy teljesen „egész, mindenki által érthető nyelvre”, hiszen a kereskedelem kapcsán elég volt néhány kifejezést kiemelni. Így kialakultak, majd később berögződtek a köztudatba azok a sajátos kifejezések, melyek a kereskedőket jellemezték, ugyanakkor ezeket a szavakat már nemcsak egy nemzet kereskedői értették, hanem egyre több ország lakosai, akik valami-

lyen módon kapcsolatba kerültek a kofákkal. A mesterségek kialakulása és a középkori városok felvirágzása elősegítette és elmélyítette a folyamatot (Allen, 1999).

A XIX. században a szleng a modern városi élet részévé, és egyúttal a modern társadalom részévé vált. A szleng a sokarcú társadalom szerveződéséből jött létre, és elősegítette az egyes társadalmi csoportok közötti erőviszonyok fennmaradását és változását. Az összetettség, a pluralitás és a modern társadalom kulturális termékeként nevezhetjük meg a szlenget. Kezdetben – mint ahogyan arról már írtam – a tolvajok nyelveként aposztrofálták, azonban nem sokkal később már az alacsony kultúrák és szubkultúrák szókincsének megjelölésére szolgált. 1890 környékén már a mai értelemben használatos fogalomként használták a szlenget, a sztenderd alatti nyelvi szintre vonatkozott, amely alacsony szintről származott. Azonban az idő múlásával egyre szélesebb rétegek sajátították el a szleng csoportjába tartozó jellegzetes szavakat, kifejezéseket, így az eredetileg egyes szubkultúrák által birtokolt szleng többé már nem volt az adott csoport sajátja (Allen 1999).

A szleng a történelem folyamán általában a városhoz, a városi élethez volt köthető. Ez sajátosságából ered, ami egyben bizonyítja, hogy a kultúrák találkozása, az egymás mellett élés, vagy akár a túlzásfoltosság a szleng kialakulásának melegágya lehet. Szociológiai értelmezésben azt mondhatjuk, hogy a szleng a köznapi nyelv urbánus része, amelynek számos indítékát és tárgyát a városi környezet jelenti, amely sokrétűségével hozzájárul a folyamat kialakulásához és a változáshoz egyaránt. A szleng ebben a környezetben képes megújítani önmagát (Allen 1999).

Szleng és kultúra

A fogalom meghatározása után a következő kérdést vethetjük fel: hogyan értelmezzük, milyen szempontból vizsgáljuk a szlenget? Mivel a társadalomba beágyazódó folyamatról van szó, mindenképpen érdekes lehet a kultúra szempontjából vizsgálni a jelenséget. A beszédmódban nyilvánvalóan visszatükröződik az adott csoport kultúrája, viszont izgalmasabbá válik a dolog, ha a társadalom egyre szélesebb rétege kezdi használni a szóban forgó kifejezéseket.

A kultúrának a szlengben való tükröződése Vlagyimir Jelisztratov szerint is létezik, sőt gyakran ez alapján ítélnék meg vagy ítélnék el egy társadalmi csoportot. „*A szlenget általában a priori olyasvalaminek tekintik, ami kívül esik a hivatalos kultúra keretein. (...) S ha egyes szlengeknek (például a bohém művészeknek) el is ismerik létjogosultságát, másokat kizárólag a gonosz és az antikultúra aurájában láttatnak (az alvilági argó)*” (Jelisztratov, 1998: 14). Tehát legtöbbször azonosítják a szleng használóit és a szlenget: a használó megítélésétől függ a szleng elfogadottsága, amely bizonyos esetekben megengedő (pl. diákság, katonaság), de sokszor inkább negatív (pl. bűnözők, deviáns csoportok).

A valóság viszont ennél sokrétűbb. A nyelv fejlődésének egyes szakaszaiban minden özszekeveredik, a világirodalom nagyjainak munkáit is ideértve, és a végtermék egy olyan nyelvi eszköztár, amely nem csupán az alulról jövőt tartalmazza. Ennek fényében a szlengeket nem csak a társadalom alsóbb rétegeiben helyezkedők használják, az egyetemistáknak, tanároknak, ügyészeknek, bankároknak is lehet szlengjük, sőt, a csoportok között gyakran átfedések vannak (Jelisztratov 1998).

A szleng és a kultúra kapcsán elmondhatjuk, hogy a szleng birtoklóit nem feltétlenül lehet besorolni az alacsony kultúrába tartozó egyénekhez. Mivel a szleng nem korlátozódik minden

esetben egy szubkultúrához, nem feltétlenül kizárólagos. Tévhit, hogy a szóban forgó kifejezések csupán az alacsony társadalmi rétegekbe tartozók és az „alacsony kultúrával” rendelkezők esetében figyelhető meg. Ebben az értelemben nem is lehet különbséget tenni kultúra és kultúra között, hiszen egyediségük, és talán pont a különleges kifejezéseik miatt nem összehasonlíthatóak.

A szleng interakciós használata

A szlenget olyan társadalmi interakciók során használják, melyek előrevetítik a szleng szélesebb értelemben vett szociológiáját. Olyan nyelvhasználati szint ez, amely a különbségeken alapuló, gyakran hierarchikusan rétegződő szerepeket kívánja szemléltetni. A társadalmi szembenállás nyelveként lehet megnevezni, amelyet egyrészt az elit, másfelől az alantas szleng formájában érhetünk nyomon. A szubkulturális ellenállásban klasszikus eszköznek számít, azonban nem figyeltek oda rá különösképp. Arra szolgál, hogy jelezze az elkülönülést a finom, úri társadalomtól és annak nyelvi eszköztárától. Gyakran megbotránkoztatással jár, hiszen egyrészt pszichológiai funkciója is van, nem kizárólag nyelvi vagy esztétikai. A társadalmi szembenállás kinyilvánítására az egyik legalkalmasabb eszköz, erősségében viszont különbséget tehetünk. Megkülönböztetünk agresszív, nyílt szembenállást vagy szembeszegülést, amely durva kifejezéseket használ, ugyanakkor a legfinomabb fricskák vagy a bomlasztások jelentik a másik végletet (Allen 1999).

Adott szubkultúra szavainak használata lehetőséget kínál, hogy új kapcsolatokat, csatornákat alakítsunk ki egy társalgásban, vagy elszakadjunk a fő irányvonalától. A szlenget általában arra használjuk, hogy alacsonyabbra vagy oldalra toljuk a társalgás nyelvi kifejezőmódjait. Társadalmi hasznosság szempontjából a szleng, bomlasztó retorikája miatt fontos, amely segítségével a társalgás regiszterét alacsonyabb színvonalra lehet hozni (Allen 1999).

A modern társadalmak interakcióinak skáláját egyértelműen szélesíti egy szleng, hiszen felismerhetővé teszi a csoporteredetet és jelleget. Más szubkultúrák beszédének ismerete a városi élet rutinja lehet azok számára, akik az urbánus sokszínűségben élik hétköznapjaikat. Ha rendelkezünk ilyesfajta tudással, az gyakran előnyt is jelenthet, mivel segítségével megérthetjük azt, amit korábban nem tudtunk megfelelően értelmezni. A tömeges egymás mellett élés, a nagyvárosi lét megfelelő terepet biztosít sokféle interakciós játékra, megtévesztésre vagy akár identitáscserére. Gyakran a manipuláció eszközeként használatos, melyet azért vetnek be használóik, hogy a róluk kialakított képet mesterségesen torzítsák. A szlenget például arra is lehet használni, hogy a társaságban azt a látszatot keltsük, hogy tagjai vagyunk egy bizalmas körnek, birtokában vagyunk különleges információnak (Allen 1999).

A szleng társadalmi funkciója vitathatatlan. A társalgás, nyelvhasználat színterén jelenik meg, a figyelemfelkeltéstől az elhatárolódásig terjed a skálája. Mindenképpen csoportképző hatásról beszélünk, hiszen a kommunikáció módjának vonalán rendezi egységekbe az embereket. Gyakran a szubkultúrák saját, belső, zárt nyelvezetéről van szó, azonban nem ritka, hogy szélesebb körben is használatos, elsősorban társadalmi funkciója miatt választják az emberek.

A szleng a 20. század végén

A múltban a szlenget gyakrabban használták férfiak, mint nők, emellett a fiatalok körében is sokkal népszerűbb és elfogadottabb volt, mint az idősebb korosztályok esetében. Ezután azt mondhatjuk, hogy az általános szleng a fiatal férfiak szubkultúrájának szókincse volt, és ennek a kultúrának a sajátos valóságfelfogását tükrözte (Allen 1999).

A helyzet mára azonban természetesen változott. A történeti szleng nagy része vitathatatlanul a férfiak stresszes világából származik, a bárók, bordélyok, hadsereg és a deviáns szubkultúrák területéről. Szociolingvisták szerint a nők az 1970-es évekig ritkábban használták a szlenget, az nagyrészt a férfiak sajátja volt, zárt rendszert alkotva. Mára a gyökeres társadalmi változások melléktermékeként ez is megváltozott. A nők olyan állásokat töltenek be, melyeket korábban csak férfiak, így olyan élethelyzetekbe és konfliktusokba keverednek, ahol elfogadott a szleng használata. A folyamat a férfiak szlengjére is elevenítő hatással van. Nem okoz megdöbbenést az obszcén kifejezések használata sem (a nők körében sem), ami korábban elképzelhetetlen volt. Korábban a vulgáritás a férfiak nyelvhasználatára korlátozódott, amely mára kezdi elveszíteni izolált jellegét. Ugyanakkor általánosságban még mindig elmondható, hogy a szleng továbbra is megmaradt a társadalom fiatal férfi és nő tagjai számára. A kulturális határok is meggyengültek, ide értve az etnikai, osztály- és életviteli kereteket is (Allen 1999).

A kulturális és nyelvi változásoknak köszönhetően a szleng már sokkal elfogadottabb, nem ütközik a régi társadalmi kategóriák kereteibe. Korábban a szleng a lázadás és a meghökkenés eszköze volt, mára azonban a falak leomlottak és nem okoz megdöbbenést társadalmi jelenlétük. Az 1990-es években a deviáns csoportnak számító normák egy részét átvette a „normális társadalom” is, ezzel beágyazva azokat a köztudatba. A társadalmi rend és hierarchia folyamatosan termeli az újabb és újabb szlengeket, így valószínűleg a dolog társadalmi szerepe a jövőben is meg fog maradni (Allen 1999).

Beszámoló a résztvevő megfigyelések tapasztalatai

1. HÁZIBULIK, CSOPORTOK, RÍTUSOK

Mint ahogyan már említettem, két házibuliban vettem részt azzal a céllal, hogy résztvevő megfigyelést végezzek. Kutatásom fő célja a szóhasználatban megfigyelhető jellegzetes kifejezések, ezen belül is az ifjúsági szleng gyűjtése volt. A befolyásolás elkerülése végett kutatói részvételemet és valódi célomat nem fedtem fel a megfigyelt csoportokban. A megfigyelésre mindkét alkalommal egy-egy albérletben került sor, amely helyet adott a fiataloknak a beszélgetésekre. Úgy gondolom fontos megemlíteni, hogy a buli előtti „alapozás”¹, iszogatók színtereként is funkcionáltak ezek a helyek. Sok házibuliban vettem már részt, emiatt úgy gondolom, hogy „átlagosnak” tekinthető mindkét este, vagyis vegyesen jelentek meg fiúk és lányok, csoporttársak és haverok, debreceniek és kollégisták vagy más albérletben élők egyaránt.

Az esték folyamán figyelemmel kísértem a párbeszédet, koncentrálni az itt megjelenő szlengre. A buli után lejegyeztem az eredményeket, majd témák szerint csoportosítottam

¹ A kifejezés bővebb magyarázatát lásd a jelen kötet egy másik tanulmányában: Dojcsák, Sörös: A politika reprezentációja a Campuson innen és túl.

azokat. Igyekeztem kialakítani valamilyen koncepciót, amely szerint vizsgálódhatok, hiszen az önmagában nem jelent sokat, hogy elhangzanak olyan kifejezések, amelyeket szlengként értelmezhetünk. Ezért a nem, az egyetemi karok, valamint az alkoholmennyiség és minőség tükrében próbáltam rendszerezni az elhangzottakat. Az utóbbi kategória meglepőnek tűnhet, nagy valószínűséggel ilyen jellegű kutatás még nem történt, viszont az előző évi megfigyelésemre alapozva – amely az egyetemisták csoportképző tényezőit vizsgálta – mégis bevettem a szempontok közé. Ott ugyanis megfigyelhető volt egyfajta elkülönülés a fogyasztásban, amely egyrészt természetesen az anyagiakkal volt összefüggésben, másrészt viszont talán a résztvevők kulturális szintjét is tükrözte, legalábbis ezt kívánták szemléltetni vele. Úgy gondoltam, hogy jelen esetben is érdekes megfigyelési szempont lehet, természetesen csak kísérleti jelleggel, hiszen nem szabad elfelejteni, hogy ilyen jellegű tudományos kutatás nem történt, kis rosszindulattal azt is mondhatnám, hogy megalapozatlanul került be a szempontok közé.

Először, szeretném leírni az este menetrendjét, rávilágítani, hogy milyen környezetben, hangulatban zajlottak az összejövetelek. Ezután a beszélgetésekben előjövő témákról szeretnék írni néhány sort, majd kategóriába helyezni azokat. Végül pedig a témák során elhangzott szleng kifejezéseket szeretném csoportba szedni. Megfigyelési szempontjaim egyrészt magyarázó változói lehetnek a kutatásnak. Külön-külön írom le az esték forgatókönyvét, aztán pedig áttérek a témák elemzésére.

Az első estén történő résztvevői megfigyelésem nagyban hasonlított az egy évvel ezelőtire, de azt is mondhatnám, hogy kísértetiesen, egy-két szereplő kicserélődésétől eltekintve. A feladatom az volt, hogy megvizsgáljak egy csoportot és néhány fontosabb szempont szerint próbáljam megfigyelni az itt lejátszódó tevékenységeket. Esetemben nem kellett túl messzire menni, ugyanis közvetve kapcsolatban állok egy ilyen egyetemistákból álló csoporttal. A tagok minden héten, általában szerdán összejönnek és szisztematikus módszerek alkalmazásával lerészegednek. Egy 10-15 fős társaságra kell gondolni, akik a szórakozás kedvéért ilyen formában mulatják az idejüket. A jelenlévők közül mindenki egyetemista volt. A résztvevők a Lovarda nevű szórakozóhelyen való kibontakozást megalapozandó találkoznak menetrendszerűen szerda este. A leggyakrabban egy albérletet választanak ki helyszínül.

Én is így kerültem a csoportba. Már korábban voltam a társasággal szórakozni, így a tagokat többé-kevésbé ismertem. A meghívás szerint alkalomhoz illő öltözetben és alkalomhoz illő alkohollal kellett megjelenni. Ez azt jelentette, hogy mindenki abban jön, és azt iszik, amit szeret. Este fél kilenc és tíz óra között érkeztek a résztvevők. Én már az elejétől jelen voltam, hogy minél jobb és pontosabb megfigyelést végezhsek. A kezdeti beszélgetések során kiderült, hogy a csoport magvát egy 8-10 fős társaság alkotja, akik csak nagyon ritka esetekben maradnak ki az összejövetelekből. A tagok folyamatosan szállingóztak és töltötték meg hangulattal a lakást. A fiúk és lányok aránya nagyjából egyenlő volt, releváns különbség csak a fogyasztás mennyiségében mutatkozott. Mindenki a saját, hozott italát fogyasztotta, illetve voltak 2-3 fős kisebb csoportok, akik közösen vásárolt italt fogyasztottak. A paletta elég széles volt. Akinek az egyetemisták alkoholfogyasztásáról van bármiféle elképzelése, az könnyen kitalálhatja, hogy nem a minőség volt az elsődleges szempont a választásnál. A legtöbben vörösboros kólát fogyasztottak, de a vodka is népszerű volt, ezen kívül whiskey is megtalálható volt, de itt sem kell a legismertebb márkákra gondolni. Én természetesen nem osztottam meg a többiekkel, hogy egy megfigyelést végzek, nehogy ez megzavarja az alanyokat és esetleg a megszokottól eltérően viselkedjenek, ugyanis a célom az volt, hogy minél realitásosabb képet kapjak a belső mechanizmusról és szóhasználati sajátosságokról.

A helyszínről is szeretnék néhány sort írni. Már az elején elmondták, hogy a legtöbb esetben, abban a lakásban tartják a bulikat, ahol éppen mi is voltunk. A hely tehát szinte állandónak tekinthető, ami szintén vonzza az embereket, hiszen tudják, hogy ott biztosan lesz valamiféle összejövetel és valószínűleg jól fognak szórakozni. Azt is elmondták a megfigyelték, hogy volt rá példa, hogy nem ebben az albérletben tartották a „melegítést” és ennek következtében, sokkal kevesebben jelentek meg, sokan más helyet és társaságot választottak.

Elég sokféle téma merült fel, ami az idő előrehaladtával egyre nehezebben volt követhető. Az este elején az egyik szobában futballmeccset néztek, tehát itt általában sporttal illetve nemzetségekkel kapcsolatos témák merültek fel. A többi helyiségében elszórta helyezkedtek el az alanyok. A konyhában készültek az italok és eközben egyre jobb hangulatba sodródtunk. Aztán később komolyabb témák is előkerültek, a férfi-nő közötti kapcsolatok, a tanulás, sőt, olykor-olykor különböző kulturális témák. Egészen hosszú ideig volt központi téma a politika. Szerencsére a témák vonalán egészen jól kihámozható és nyomon követhető, hogy milyen, az ifjúsági szlengre jellemző szavak hangzottak el az este folyamán, melyeket részben magyaráznak a fent ismertetett változóim vagy szempontjaim, vagyis a nem, az egyetemi karok és az alkohol mennyisége, minősége. A letisztult eredményeket azonban későbbre tartogatom, először lássuk, hogyan alakult a másik este!

A második estén való részvételt nem előzte meg nagy tervezés, szinte az utolsó pillanatban kaptam meghívást. Az egyik felsőbb éves barátom hívott meg az összejövetelre, amely az előzővel ellentétben nem szerdán, hanem szombaton került megrendezésre. Bár egy-két évvel idősebb korosztályról volt szó, az első alkalomhoz hasonlóan, a fiúk és a lányok aránya kiegyenlített volt, viszont itt kisebb létszámban voltunk jelen, az este különböző részeitől függően 7-10 embert kell érteni résztvevők száma alatt. A cél itt is az alapozás volt, mivel a házibuli után átmentünk egy szórakozóhelyre. A résztvevők körülbelül nyolc és kilenc óra között érkeztek, de volt olyan is, aki később jött, illetve aki nem maradt végig.

Érdekes különbség, hogy a második házibuli helyszíne nem annyira meghatározó, sokkal inkább a barátság tartja össze a társaságot. Azonban részben magyarázat a dologra, hogy a szomszédok kevésbé tolerálják az ilyesfajta szórakozást, így ritkán, és akkor is előzetes bejelentéssel szerveznek visszafogott mulatozásokat. Kiderült, hogy a résztvevők rendkívül változatos helyszíneken szoktak szórakozni vagy éppenséggel melegíteni, a kávézók, kocsmák világában járatosak, és ha az időjárás lehetővé teszi parkokban, játszótéren töltik el idejüket, beszélgetnek és alkoholt fogyasztanak.

A résztvevők közül mindenki egyetemista volt, néhányan csoporttársak, azonban akadtak más egyetemi karokról érkezők is, így szerencsére a megfigyelési koncepciómon nem kellett változtatni, ráadásul nagyszerűen összehasonlíthatóvá vált a két este, az előzetesen kidolgozott témáknak és magyarázó változóknak köszönhetően. Italok és fogyasztás tekintetében itt is az egyetemista attitűd dominált, nem a minőség volt az elsődleges, ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy többféle italt lehetett fogyasztani, ilyenek voltak a vodka, whiskey, gyomorkeserű (pl. Unicum), pezsgő és különféle sörök. Úgy gondolom, érdemes leírni, hogy az egyik résztvevő lány nagyon finom és ízletes koktélokot kevert, amely már-már a hedonizmus határát súrolta, pláne ha figyelembe vesszük az egyetemisták alkoholfogyasztásának alacsony minőségi kritériumait. Jól látszott, hogy egy összeszokott társaságról van szó, akik nagyon jó hangulatban tudják múlatni az időt.

A szoba kerülő témákat természetesen figyelgettem, hogy ezek vonalán tudjam összehasonlítani az elhangzó ifjúsági szófordulatokat a másik házibuli alanyai által produkált eredményekkel. Kezdetben inkább „semleges” vagy könnyed témák kerültek előtérbe, illetve az

alkohollal kapcsolatos kijelentések töltötték ki a csendet. Már itt is megfigyelhető volt egy-két nem mindennapinak nevezhető kifejezés. Az idő múlásával és a különféle alkoholok pusztításával előkerült a politika, amely egy jelentékenyebb időintervallumot szakított ki magának az estéből. Később természetesen jöttek a fiús-lányos témák, a nagy csajozásokról, nagy fiúzásokról szóló történetek, amelyek esetében úgy éreztem, hogy nem először mesélt történetekről van szó, a társaságban jelenlévők nagy része előre tudta, hogy mi fog következni, sőt, ugratták is egymást a kalandosabbnál kalandosabb történetekkel.

Szóba került az egyetemi élet mint téma, amely kapcsán érintőlegesen a kultúra, még inkább a kulturális fogyasztás témája is felszínre tört. Ennek kapcsán érdemes megjegyezni, hogy bár nem tudtam szlenget megfigyelni, viszont jól látszott, az egy-két év különbség a két megfigyelt társaság között, ugyanis a második esetben megfigyeltek sokkal fontosabbnak tartják ezeket a dolgokat, valamint érettebben gondolkodnak a témáról. A témák az este végére egybefolytak, ami nem feltétlenül az elfogyasztott alkoholmennyiséggel van egyenes összefüggésben (azonban mindenképpen jó indikátora), hanem a kialakuló 2-3 fős csoportok nem tették lehetővé a további megfigyelést, nyilván igyekeztem mindegyik beszélgetésben hosszabb-rövidebb ideig részt venni, azonban a feladat lehetetlennek bizonyult. Összességében azonban úgy gondolom, hogy hasznosan telt el mindkét este, sikerült diáknyelvi jellegzetességeket gyűjteni, sőt, azokat témák mentén csoportokba rendezni. A következőkben ezeket szeretném bemutatni, valamint a két házibuli eredményeit összehasonlítani.

2. A HÁZIBULIK SZLENGJE

Két rendszer alapján szedem csokorba az elhangzott tipikus kifejezéseket. Egyrészt az esték folyamán szóba kerülő témák alapján, vagyis a futball, politika, férfi-nő közötti kapcsolat, tanulás, kultúra, másrészt pedig a független, vagy magyarázó változók, tehát a nem, egyetemi kar és az alkohol mennyisége/minősége szempontjából. Szeretném megjegyezni, hogy sok esetben nehéz volt eldönteni, hogy mennyiben az egyetemisták sajátja a pont elhangzó kifejezés, ezért lehetnek hibák vagy pontatlanságok a prezentált eredményekben, mert nem határozhatóak el pontosan az ifjúság más rétegeinek nyelvhasználatától a hallgatóké. Az első szempontrendszer szerinti eredményeket a következő táblázat mutatja:

1. táblázat

Jellegzetes kifejezések témák szerinti felosztásban

Szóba került témák		Elhangzó jellegzetes kifejezések	
1. házibuli	2. házibuli	1. házibuli	2. házibuli
futball	-	laszti, spori, letérdel, erőteljes szóviccek a játékosok neveivel, pl. minden pénzt Drogba fekteti	-
politika		kampi-progi, budmilltáskás, bajnok	lepapíroz, Nokia-doboz
férfi-nő közötti kapcsolat		csaj, srác, intézés, kapcsi	szűr, úszik, ráme gy
tanulás		fless, koalázik	belenget, szenya
kultúra		lájkol, Alföldis	strasszos, jobbágy

A kifejezések a felsorolt témák kapcsán hangzottak el, azonban nem kizárólag ebben a kontextusban értelmezhető az összes. Úgy gondolom, hogy egy-két fogalom jelentését tisztáznunk kell. Voltak számomra is új fogalmak, ezek jelentését utólag megkérdeztem. A letérdel, azt jelenti, hogy megtorpan, megtörik a lendület. Éppen akkor hangzott el, amikor futballmeccs közben az amúgy is vezető csapat belőtte a második gólját, ebben a pillanatban a hátrányban lévő csapat „letérdelt”.

A következő nagy téma a politika, ahonnan szerintem érdemes kiemelni néhány kifejezést. Az első ilyen a „kampi-progi”, egyszerű rövidítésről van szó (kampány program). Az egyik lány szájából hangzott el a kifejezés, miközben önfeledten érvelt álláspontja mellett. A „budmilltáskás” kifejezés számomra is ismeretlen volt, mint később kiderült azt jelenti, hogy akit illetnek vele, alacsonyabb társadalmi rétegbe tartozik, és az iskolából megmaradt hátizsák szemlélteti a kicsinyességét és jelentéktelenségét. A bajnok kifejezés egyszerű, a párt élén álló személyeket szimbolizálja. A lepapíroz és a Nokia-doboz kifejezések a korrupciót pendítik meg. Míg az első kifejezés a dokumentáció általi valóság elferdítésére utal, a Nokia-doboz meghonosítását Hagyó Miklós érdemei közé lehet sorolni, amely a korrupcióra tesz lehetővé a lelehetfinom utalást.

A férfi-nő kapcsolat témamegjelölés lehetett volna pontosabb is, azonban a fogalmak alapján úgy gondoltam, hogy tanácsosabb tágabbra hagyni a kategóriát. Az intézés kifejezés azt jelenti, hogy szerez magának egy lányt vagy egy fiút vagy szórakozóhelyen, véletlenszerűen, vagy külső segítő („kerítő”) által. A szűr, úszik, rámeleg szavak az udvarlás erőteljesebb formáját hivatottak kifejezni. Általában alkoholos bódultság alatt történő folyamatokról van szó. A „szűr”-nek árnyaltabb értelmezése is létezik, hiszen itt a kommunikáción van a hangsúly, a szöveg minőségére, helytállására, poénosságára is utalhat.

A tanulás kapcsán szintén érdekes és olykor mulatságos szleng kifejezésekkel találhattam szemben magam. A „fless” elsősorban az élményben való részvételt jelenti, azonban használják a másnaposság során előforduló lassúság, valamint az ekkor tapasztalható körülöttünk lévő dolgok normálistól eltérő értékelésére. A „koalázik” kifejezés egyértelműen az egyetemisták sajátja. Akkor fordul elő, amikor huzamosabb ideig nem csinál semmit valaki, csak egyik helyről átvándorol a másikra, hogy ott is hemperegjen egy kicsit. Konkrét cél nélkül mulatja az idejét. A „belenget” kifejezés a túl nagy elvárásokat jelenti, amelyeket nem mindig könnyű teljesíteni. A „szenya” az egyes tárgyaknál előforduló akadályokba ütközést jelenti, valamint az alapos vizsgáztató jelzőjeként értelmezhető.

A kultúra kapcsán is úgy gondolom, hogy meg kell magyarázni néhány szlenget. Talán ez volt az a kategória, ahol az elhangzó kifejezések más témakörbe is beleillettek volna, viszont megfigyelésem egyik szempontja az volt, hogy milyen téma kapcsán hangzanak el az ominózus kifejezések. A „lájkol” azt jelenti, hogy kedvel, szeret valakit/valamit. Az „Alföldis” kifejezés a színész, rendező és igazgatóra, és az ő politikai beállítottságára, valamint „túlzott liberalizmusára” utal. A strasszos kifejezés az elismerendő személyt jelöli, aki példaként áll a társadalom előtt. A jobbágy pedig a faragatlanságot vagy közönségességet fedi.

Sokféle kifejezés hangzott el, gyakran nem egyértelmű, hogy ezek mennyiben az egyetemisták sajátjai, viszont mindenképpen használatban vannak. Igyekeztem témák szerint rendezni a fogalmakat, azonban nyilvánvalóan vannak átfedések. Az igazán izgalmas összefüggések viszont még csak most következnek, hiszen a szlenget érdemes megvizsgálni a másik megfigyelési szempontom alapján is, vagyis a nem, egyetemi kar és a fogyasztott alkohol mennyisége és minősége szempontjából. A nemmel kapcsolatos összefüggéseket a következő táblázatban mutatom be:

2. táblázat

Megfigyelt szleng kifejezések nemek szerinti eloszlása

Férfi	laszti, spori, letérdel, budmilltáskás, bajnok, Nokia-doboz, intézés, szűr, rámegy, fless, koalázik, Alföldis
Nő	kampi-progi, lepapíroz, csaj, srác, kapcsi, úszik, belenget, szanya, lájkol, strasszos, jobbágy

A kifejezéseket első elhangzásuk szempontjából soroltam be, vagyis, hogy fiú vagy lány használta először a kifejezést, ennek értelmében átfedések nincsenek. Egyértelműen látszik, hogy a sporttal kapcsolatos kifejezéseket a fiúk használták, a férfi-nő kapcsolathoz tartozó szleng szavakat viszont a lányok említették először. Ez a megállapítás a témák preferálására is utal.

Három egyetemi karról voltak résztvevők a házibulikon, az ezzel kapcsolatos összefüggéseket az alábbi táblázatban láthatjuk:

3. táblázat

Megfigyelt szleng kifejezések egyetemi karok szerinti bontásban

Bölcsészettudományi Kar	budmilltáskás, bajnok, rámegy, fless, koalázik, Alföldis, lepapíroz, belenget
Természettudományi Kar	laszti, letérdel, intézés, szűr, úszik, szanya, jobbágy
Állam- és Jogtudományi Kar	spori, Nokia-doboz, kampi-progi, kapcsi, csaj, srác, lájkol, strasszos

Különösebben érdekes összefüggést nem vélek felfedezni. Azt elmondhatjuk, hogy a férfi-nő téma kapcsán elhangzott szleng nagyrészt az Állam- és Jogtudományi Karról érkezőknek köszönhetjük, viszont nagy valószínűséggel ennek egy nagyon egyszerű magyarázata van, mégpedig, hogy innen csak lányok érkeztek. A Természettudományi Karhoz tartozó egyetemisták használták a focis szleng, viszont ennek is hasonlóan egyszerű a magyarázata, hiszen nagyrészt fiúk jöttek erről a karról, és ők nézték a meccset.

Végül pedig a legképlékenyebb kategorizálást mutatom be. Az elfogyasztott alkohol mennyisége/minősége kapcsán nehéz volt létrehozni a csoportokat. A problémát úgy oldottam meg, hogy megnéztem mi volt a felhozatal alkoholoról, és ezután megpróbáltam elkülöníteni azokat. Az alkohol elfogyasztásának mennyiségét lehetetlen volt figyelemmel kísérni, ezért ezt kihagytam a szempontrendszerből, így redukálva le a dolgot a minőségre. A következő eredményre jutottam:

4. táblázat

Megfigyelt szleng kifejezések a fogyasztott alkohol minősége szerinti bontásban

Sör	fless, lepapíroz, laszti, letérdel, úszik, jobbágy, spori
Vörösbor kóla	koalázik, szűr, Nokia-doboz
Rövid (kommersz)	budmilltáskás, intézés
Rövid (egyéb)	bajnok, rámegy
Koktél	Alföldis, belenget, szanya, kampi-progi, kapcsi, csaj, srác, lájkol, strasszos

A sörfogyasztók használták a futballal kapcsolatos szlenget, ezen kívül még jól kirajzolódik, hogy a koktélfogyasztók mondták a férfi-nő kapcsolat szlengejét. Az eredményt nagy valószínűséggel itt is a nem magyarázza.

3. CAMPUS FESZTIVÁL

Sajnos, a fesztiválon végzett megfigyelések alkalmával nem vehettem figyelembe annyi szempontot, mint a házibulis vizsgálódás során, hiszen itt idegen emberekről, felületes ismeretésekről, lazább dialógusszerkezetekről, illetve témákról volt szó. Egészen pontosan arra gondolok, hogy egy-egy megfigyelés alkalmával még az is nehéznek bizonyult, hogy a kört kizárólag egyetemistákra szűkítsem, arra nem is gondoltam, hogy esetleg a későbbi feldolgozás érdekében egyetemi karok szerint is különbséget tegyek a megfigyelt fesztiválozók között. A fogyasztott alkohol minőségét tekintve kísérletet sem tettem a szelekcióra, a helyzet egészen kaotikusnak tűnt, ha ebből a szemszögből közelítjük meg a témát. Éppen ezért a nemek szerinti bontás maradt az elsődleges megfigyelési szempont, viszont jogosan van némi hiányérzetünk! Kevésnek tartottam egy szempontot, viszont a terep különlegessége miatt sok más perspektívát is ki kellett zárnom. Kompromisszumos megoldásként arra jutottam, hogy azt próbálom leírni vagy megfigyelni, hogy a szlenget beszélők, használók mennyire alkotnak egy társaságot. Arra voltam kíváncsi, hogy az ilyen jellegű kifejezéseknek van-e kizárólagossága, előfordul-e, hogy valaki azért tagja vagy azért nem tagja egy társaságnak, mert beszél vagy mert éppen nem beszél az adott csoport nyelvét.

A fesztivál három napig tartott, én mindhárom este rendületlenül dolgoztam és igyekeztem figyelni, teljes mértékben kihegyeztem magam az elhangzó diáknyelvi jellegzetességekre. Az esték után természetesen rögtön lejegyeztem az eredményeket, hogy semmi se vesszen kárba. Ennek köszönhetően most láthatjuk, hogy mivel is szembesültem a három este alatt.

Az első megfigyelési szempontom a nemek szerinti bontás volt. Ebben az esetben könnyű dolgom volt, hiszen nagy többségében egészen egyszerű eldönteni a fesztiválozókról, hogy melyik nemhez tartoznak. Itt is azt a szabályt követtem, hogy annak a személynek a nevéhez írom a kifejezést, akinek a szájából először elhangzott. Így a nemek közötti átfedéseket is kiszűrhetjük, hiszen minden esetben eldöntöttem, hogy kitől származik az adott szó. Ennek fényében a gyűjtött kifejezéseket a következő táblázatban mutatom be:

5. táblázat

Megfigyelt szleng kifejezések nemek szerinti bontásban

Férfi	zseka, merénylet, bombázó, kajak, söricilin, szájkarate, Chuck Norris
Nő	fegyő, SP, frizbi, zsernyák, jard, fäcse, fész, durva

A zseka és a zsernyák egyaránt rendőrt jelent. A merénylet kifejezést a Tankcsapda koncert után hallottam: „nagy merénylet volt” – azt jelenti, hogy a koncert igazán ütős és élvezetes volt. A bombázót talán már sokan hallottuk korábban is, ám itt nem az előnyös megjelenést fedi a kifejezés, hanem Dombi Tibor futballista becenevéről és vehemenciájáról van szó, így ezt olyan helyzetekre vagy viselkedésekre is használják, melyekben megmutatkozik a temperamentum, a virtus. A kajak szintén hasonló jelentéssel bír, azonban ezt a jó kiállásra, erős testalkatra is szokás használni. A „söricilin” a sör becézett változata, a helyzet azonban nem ilyen egyszerű. Másnapos állapotban egy „söricilin” rendbe rakhatja az ember szervezetét, kutyaharapást szőrével alapon. Szájkaratéről akkor van szó, ha valakik szópárbajt vívnak, és

mindezt magas színvonalon, igényesebbnél igényesebb szövegekkel átszöve. Chuck Norris neve jelzővé vált. Azokban az esetekben használják, amikor valami felülmúlhatatlan, fellebbezhetetlen.

A „fegyő” kifejezést egy lány szájából hallottam először, aki éppen azon aggódott, hogy az előre megvásárolt alkoholt sikeresen be tudja csempészni a fesztivál területére. A „fegyő” nem más, mint a biztonsági őr, felügyelő. SP – Éder Krisztián énekesről van szó, lagymatag zenéje és stílusa miatt a feminin viselkedésre, metroszexuális jegyekre használják a szót. A frizbi a befolyásolhatóságot, illetve a kiforratlan személyiséget hivatott jelölni. A jard rendőrt jelent. A „fácse” és a „fész” kifejezés egyaránt a Facebook közösségi oldal becézett változata. Végül elérkeztünk a lányok körében oly kedvelt és sűrűn használt kifejezéshez, a „durvához”. Ezt tulajdonképpen bármire rá lehet mondani, ami megdöbbenő, figyelemfelkeltő vagy egy kicsit is elüt az átlagostól. A fesztivál alatt találkozni lehetett igazán durva arcokkal, durva piákkal és durva zenékkal, azonban az újítást a „durva műfaj” kifejezésben érzem.

Azt lehet mondani, hogy nagyjából egyenlő arányban fordult elő a szleng használata a fiúknál és a lányoknál. Tartalmukat tekintve számtalan megközelítés lehetséges, azonban azt mindenképpen figyelembe kell venni, hogy a fenti kategorizálás nem a szleng szavak kialakulásának forrását jelöli, csupán azt, hogy kinek a szájából hangzott el az adott szó. Talán azt kiemelhetjük, hogy a közösségi oldallal kapcsolatos szleng inkább a lányok körében volt népszerű, ők egyébként egészen sokat beszélgettek a témáról az egyik este folyamán. Elképzelhetőnek tartom, hogy a lányok gyakrabban látogatják a Facebookot, azonban ebből semmilyen jellegű következtetést vagy általánosítást nem szabad levonni.

A másik megfigyelési szempontommal arra kerestem a választ, hogy a szleng jelent-e csoportkohéziót, illetve van-e kizárólagossága. Az eredmények az én megfigyelésem során meglehetősen egyértelműek voltak. Azok a fesztiválozók, akik gyakran és gazdag szókinccsel használnak szlenget, sokkal inkább barátkoznak vagy ismerkednek hasonló stílusú emberekkel. Kizárólagosságról azonban szó sem volt, a megfigyelt alanyaim teljesen nyitottak voltak mindenféle külső ingerre és új dologra. Ennek köszönhetően léphettem kapcsolatba velük én is.

Összefoglalás

Dolgozatomban az egyetemisták által használt szlenggel és jellegzetes kifejezésekkel foglalkoztam. Az első részben igyekeztem áttekinteni a munkámmal kapcsolatos irodalmakat, valamint tisztázni a szleng fogalmát. Ezután a kialakulásáról, eredetéről írtam néhány sort, majd a szleng és a kultúra kapcsolatát mutattam be. Az interakciós használat tárgyalása után szót ejtettem a szleng napjainkban való értelmezéséről, mibenlétéről.

Ezután a résztvevő megfigyelésem eredményeit mutattam be. Két házibuliban és egy háromnapos zenei fesztiválon vettem részt, melyek során sikerült a kutatásomra vonatkozó, érdekes és értékes információkat gyűjteni. A megfigyelt és lejegyzett jellegzetes kifejezéseket csoportokba rendeztem. Kétféle szempontrendszerrel használtam a vizsgálatnál. Először, felderülő témák szerinti bontásban láthattuk a szleng kifejezéseket, majd a nem, egyetemi kar, és alkohol minősége szerinti kategóriákban. Kiderült, hogy létező jelenségről van szó, vagyis az egyetemisták igenis használnak ilyen jellegű szavakat, sőt azt is kijelenthetjük, hogy a legkülönbözőbb témákban is előfordulnak.

A másik kategorizálás eredményei is mindenképpen érdekesek. A nemek szerinti táblázatból például kiderül, hogy a lányok egyáltalán nincsenek hátrányban ilyen téren, nagyjából kiegyenlített arányról beszélhetünk. Úgy látszik, hogy a dolgozat elején feldolgozott irodalomból vett megállapítás igaz, vagyis mára eltűntek a szleng használatában megfigyelhető nemek közötti különbségek, nyoma sincs annak, hogy kizárólag a férfiak jellegzetes kifejezési eszköztáráról lenne szó.

Az egyetemi karok és az alkohol minősége szerinti bontásban feltételezésem szerint nagy magyarózó ereje van a nemnek, így messzemenő következtetéseket nem lehet levonni. Viszont a nagyjából egyenlő eloszlás szintén azt a megállapítást támasztja alá, miszerint az egyetemisták esetében általánosan elterjedt jelenség a szleng használata. További érdemi következtetések levonásához újabb megfigyelések szükségesek, lehetőleg kibővített szempontrendszerrel. Érdemes lenne további magyarózó változókat alkalmazni, amelyekkel értelmezni és árnyalni tudnánk a kapott eredményeket. Kezdetleges kutatásnak azonban úgy gondolom, hogy nem haszontalanok a jelenlegi eredmények sem, sőt, egy átgondoltabb, szélesebb körben alkalmazott, más mintavételi eljárással lebonyolított kutatásnak akár alapjául is szolgálhat.

Felhasznált irodalom

Allen, Irving Lewis (1999): Szleng-szociológia. In Fenyvesi, Kis, Várnai szerk.: *Mi a szleng? Tanulmányok a szleng fogalmáról*. Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó. 261–272. o.

Jelisztratov, Vlagyimir (1999): *Szleng és kultúra*. Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó

Szilágyi N. Sándor (1999): *A csoportjellegű szövegek*. Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó